

Aan:
de staatssecretaris van Economische Zaken
en Klimaat (Mijnbouw)
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Assen, 23 mei 2023
Ons kenmerk 21/5.4/2023000732
Behandeld door team Water, Bodem en Milieu
Onderwerp: Aanvullende m.e.r. fase 1 en integrale effectanalyse (IEA) voor de gaswinning VDW

Geachte staatssecretaris,

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft van Vermilion Energy Netherlands B.V. (Vermilion) een verzoek ontvangen voor het winnen van aardgas uit de gasvelden VDW-A en VDW-B, gelegen onder de gemeenten Westerveld en Weststellingwerf. Het ministerie heeft de aanvraag in behandeling genomen en past de Rijkscoördinatieregeling (RCR) toe. Als onderdeel van de RCR is in 2022 een milieueffectrapportage gemaakt. Deze is beoordeeld door de Commissie m.e.r. De Commissie m.e.r. heeft een voorlopig tussentijds toetsingsadvies uitgebracht over de milieueffectrapportage. Er zijn daarna onder andere aanvullende onderzoeken uitgevoerd naar natuuraspecten. Daarnaast zijn er voorstellen voor varianten voor enkele locaties gedaan. Ook die zijn onderzocht. Alle resultaten van de extra onderzoeken naar natuur en naar de varianten van locaties zijn verwerkt in het rapport 'VDW Aanvulling MER fase 1 en IEA' dat door Royal Haskoning DHV (RHDHV) gemaakt werd, in aanvulling op de milieueffectrapportage van 2022.

In 2022 zijn in de m.e.r. fase 1 en integrale effectanalyse (IEA), waarvoor ook een Heritage Impact Assessment (HIA) gedaan werd, vele factoren onderzocht die van invloed zijn op een objectieve keuze van de winningslocatie. Wij hebben u op 31 mei 2022 hierover geadviseerd (ons kenmerk: 22/5.5/2022000837). Tot en met donderdag 25 mei 2023 ligt de aanvulling op de milieueffectrapportage ter inzage. Hiermee stelt u ons in de gelegenheid u te adviseren over de keuze van het voorkeursalternatief (VKA) voor de beoogde boor- en productielocatie voor dit gaswinningsproject. Wij geven u graag onze adviezen mee.

Terugblik advisering m.e.r. fase 1 (2022)

In de m.e.r. fase 1 en IEA van 2022 zijn voor negen verschillende locaties de milieueffecten beschreven en geanalyseerd. Hierbij is ook nadrukkelijk gekeken naar de effecten op het deel van het UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid dat in het gebied ligt. Dit geldt niet alleen voor de gebouwen, maar ook voor de landschappelijke inrichting, die deel uitmaakt van de Uitzonderlijke Universele Waarden (OUV) van het erfgoed. Vanuit het oogpunt van de bescherming van het werelderfgoed hebben we in 2022 negatief geadviseerd over de locaties 1 t/m 4 en 6 en 9.

Vanuit het oogpunt van natuurbescherming is door ons geconcludeerd dat er voor alle locaties negatieve effecten zijn. Voor alle locaties is er sprake van extra stikstofdepositie in omliggende Natura 2000-gebieden. Dit is met name het geval tijdens de aanlegfase, maar in geval van de locaties 7 en 8 is er ook sprake van stikstofdepositie in de gebruiksfase. In onze reactie hebben we geadviseerd om te kiezen voor een locatie waar deze effecten geminimaliseerd of gemitigeerd kunnen worden. Wij adviseerden u als onderdeel van de vergunningen de aanvrager op te dragen zulke mitigerende maatregelen te nemen. Dit geldt zowel voor het voorkomen van extra stikstofdepositie als voor nadelige effecten op (beschermde) soorten.

Vanuit het oogpunt van landschappelijke aantasting is geconstateerd en ook zo geadviseerd dat locatie 8 ongeschikt is, omdat het landschap op de es hierdoor zwaar wordt aangetast.

In uw adviesvraag geeft u aan dat verschillende alternatieven (te weten 5, 8 en 9) naar verwachting afvallen, om redenen die onder meer van technische aard zijn. Wij adviseerden u om uw beslissing voor een VKA niet te baseren op technische redenen, maar de door ons gegeven adviezen zwaarder mee te laten wegen.

Onze adviezen (zie onze brief van 31 mei 2022 met als kenmerk 22/5.5/2022000837) blijven ongewijzigd bestaan.

Aanvulling m.e.r. (2023)

De voorkeursalternatieven 1 t/m 9 zijn allemaal nog in beeld. De aanvullende m.e.r. (het rapport 'VDW Aanvulling MER fase 1 en IEA') is, op basis van de adviezen van de Commissie m.e.r., onder andere een nadere uitwerking van de invloed op de natuur per voorkeursalternatief. In de bijlage bij deze brief vindt u de gedetailleerde, puntsgewijze adviezen van onze experts in reactie op het rapport.

Naast deze adviezen op de aanvullende m.e.r. geven wij u ook de volgende zwaarwegende adviezen mee:

Locatie 6

VKA 6 is aangepast. De nieuwe variant, VKA 6-1, is dezelfde boor- en productielocatie, maar nu ontsloten door een andere toegangsweg naar de locatie. Echter, de negatieve score van VKA 6 op het werelderfgoed wordt in variant 6-1 slechts deels gemitigeerd door het verleggen van de toegangsweg.

VKA 6-1 heeft nog steeds een negatief effect op de OUV van het werelderfgoed. De locatie ligt onveranderd in het zicht vanaf de weg Oostvierderparten. Ons advies blijft daarom ongewijzigd. Wij adviseren tegen het gebruik van deze locatie (en de locaties 1 t/m 4 en 9) vanuit het oogpunt van de bescherming van het werelderfgoed.

Locatie 7

VKA 7 is aangepast. Er zijn vier nieuwe varianten (VKA 7-1, 7-2, 7-3 en 7-4). Deze liggen in de buurt van VKA 7, maar niet meer zoals VKA 7 direct tegen het Natura 2000-gebied aan. De Commissie m.e.r. adviseerde om dieper in te gaan op het onderdeel natuur. De aanvullende m.e.r. geeft dus gedetailleerdere informatie dan de m.e.r. uit 2022. Ondanks de wijziging van de locatie blijven er bezwaren: de nieuwe locaties scoren negatief tot zeer negatief, zowel op het gebied van natuur/beschermden soorten als op het gebied van stikstofdepositie. Dit geldt overigens ook voor locatie VKA 6-1. Mitigatie blijkt niet geheel mogelijk; de locaties blijven ook na mitigatie negatief scoren op het onderdeel natuur. Wij adviseren u dan ook dit in uw keuze voor een voorkeursalternatief zwaar mee te laten wegen.

Locatie 5

VKA 5 is niet aangepast. Locatie 5 scoort negatief op techniek en toekomstvastheid. De negatieve score op toekomstvastheid wordt bepaald doordat de pijpleiding die nodig is voor deze locatie hoge kosten met zich meebrengt en na beëindiging van de productie geen andere bestemming kan krijgen. Zoals wij in ons advies uit 2022 al aangaven, kunnen technische redenen, zeker als die financiële consequenties hebben, geen criterium zijn om dan maar een voorkeursalternatief te selecteren met een grotere impact op erfgoed, (cultuur)landschap en natuur. In het geval van VKA 5 is aandacht voor toekomstvastheid (de herbestemming van materialen nadat productie beëindigd wordt) lovenswaardig, maar in dit gevoelige gebied zijn andere effecten belangrijker.

Heritage Impact Assessment (HIA)

In het kader van de m.e.r. fase 1 en IEA is er een HIA uitgevoerd. Dit was een compleet rapport dat in 2022 werd opgeleverd na afstemming met de begeleidingscommissie. Voor de aanvullende m.e.r. heeft RHDHV het bureau RAAP, dat de HIA uitgevoerd heeft, gevraagd de vier nieuwe varianten van locatie 7 en de aangepaste locatie 6 te beoordelen volgens dezelfde systematiek als gehanteerd voor de effectbeoordeling van de negen oorspronkelijke locaties. De resultaten hiervan zijn als memo toegevoegd aan het hoofdrapport.

Achtergrond

Een HIA is een internationaal erkend instrument om voordat een ontwikkeling in gang wordt gezet een check te doen op het mogelijke effect op de Outstanding Universal Value (OUV) van het Werelderfgoed. Deze check dient meegenomen te worden in de besluitvorming. UNESCO verwacht van landen zoals Nederland, die de Werelderfgoedconventie hebben ondertekend, dat bij ontwikkelingen waarbij een HIA is gedaan op basis van deze rapportage een afweging wordt gemaakt die geen of zo min mogelijk schade (indien groot maatschappelijk belang) oplevert aan het Werelderfgoed.

Wij adviseerden u in mei 2022 dan ook om alle locaties die invloed hebben op het werelderfgoed, te weten 1 t/m 4 en 6 en 9, buiten beschouwing te laten. Gaswinning in dit gebied dient geen schade toe te brengen aan het UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid. Ook een klein negatief effect op de OUV is niet acceptabel.

Ten aanzien van het proces

1. Wij vragen u om de HIA in zijn geheel compleet te (laten) maken in één rapport met daarin alle locaties, dat net zoals de rapportage uit 2022 is afgestemd met de begeleidingscommissie alvorens het definitief wordt gemaakt. Dit ten behoeve van de vereiste transparante besluitvorming met betrekking tot een voorkeurslocatie op basis van de HIA. Daarna zou de inspraak over de HIA opnieuw opengesteld dienen te worden.

2. Wij vragen u om ten behoeve van transparante en zorgvuldige besluitvorming binnen Nederland en internationaal de HIA separaat af te wegen in de besluitvorming en hierbij af te stemmen met de overige betrokken ministeries. Dit is belangrijk vanwege de nationale en internationale gevoeligheid met betrekking tot economische ontwikkelingen in UNESCO-gebieden in Nederland.

Ten aanzien van de inhoud

3. Een conclusie bij hoofdstuk 5 op pagina 45 ten aanzien van Werelderfgoed dient aangepast te worden omdat deze onjuist is. Hier staat: "Locatie 2 scoort zeer negatief op werelderfgoed". Dit is niet compleet; alle locaties scoren negatief op werelderfgoed, uitgezonderd 5, 7 en 8.

4. Wij zijn niet overtuigd van het in de concept-aanvulling op de HIA gestelde dat het effect van locatie 6-1 "overall beperkt negatief 0/-" is ten aanzien van Werelderfgoed. Er zijn negatieve effecten die niet gemitigeerd kunnen worden. Zoals al genoemd, is er zicht op de locatie. Daarnaast wordt er in het rapport op pagina 18 genoemd dat locatie 6-1 zich "ruim buiten" het Werelderfgoed bevindt en er een "gering" effect is op de beleving van het orthogonale grid. Hier maken wij een andere afweging.

Contourennota

Mede op basis van de reacties op de m.e.r. 2022 is in de aanvullende m.e.r. in overleg met omwonenden een aantal locaties aangepast. Deze alternatieven zijn nu meegenomen in de beoordeling. Wij waarderen het zeer dat er in deze fase van het project al met omwonenden gesproken wordt. Dit past ons inziens in het door u in de contourennota aanpassing Mijnbouwwet (uw kenmerk: PDGGO-DTDO / 22460037) geschetste voornemen om participatie door omwonenden en andere belanghebbenden bij het vergunningentraject voor concrete projecten een grotere rol te laten spelen. Echter, in uw contourennota geeft u ook aan dat u in de beoogde nieuwe Mijnbouwwet het 'ja, mits'-principe loslaat en uitgaat van het 'nee, tenzij'-principe. Dat betekent dat u in de nieuwe wet andere afwegingen wilt gaan maken bij het beslissen over een vergunningaanvraag. Dit gaswinningsproject is naar onze mening een goed voorbeeld van een project waarbij er zo veel bezwaren spelen dat men tot de conclusie moet komen dat het 'nee, tenzij'-principe hier leidend zou moeten zijn.

Nu blijkt dat het eigenlijk niet mogelijk is om een boor- en productielocatie te kiezen waartegen geen zwaarwegende bezwaren op te werpen zijn, adviseren wij u om de optie om de vergunningaanvraag af te wijzen serieus te overwegen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage Reactiedocument aanvullende MER Gaswinning VDW mei 2023
md/coll.

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

Beste lezer,

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft van Vermilion Energy Netherlands B.V. (Vermilion) een verzoek ontvangen voor het winnen van aardgas uit de gasvelden VDW-A en VDW-B gelegen onder de gemeenten Westerveld en Weststellingwerf. Het ministerie heeft de aanvraag in behandeling genomen en past de rijkscoördinatieregeling (RCR) toe. Dit betekent dat het Ministerie van EZK de besluitvorming coördineert en samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) uiteindelijk bepaalt waar de winningslocatie en de aansluiting op het bestaande gastransportnetwerk komen. De rijkscoördinatieregeling is hier wettelijk verplicht omdat een deel van de velden onder een beschermd natuurgebied (Natura-2000) ligt.

Als onderdeel van de RCR is in 2022 een milieueffectrapportage gemaakt. Deze is beoordeeld door de Commissie m.e.r. en de provincie Drenthe heeft een advies uitgebracht. De Commissie m.e.r. heeft een voorlopig tussentijds toetsingsadvies uitgebracht over de milieueffectrapportage. Er zijn daarna onder andere aanvullende onderzoeken uitgevoerd naar natuuraspecten. Daarnaast zijn er voorstellen voor varianten voor enkele locaties gedaan. Ook die zijn onderzocht. Alle resultaten van de extra onderzoeken naar natuur en naar de varianten van locaties zijn verwerkt in het rapport “VDW Aanvulling MER fase 1 en IEA” dat door RHDHV gemaakt werd in aanvulling op de m.e.r. van 2022.

Dit is de puntsgewijze reactie op het rapport “VDW Aanvulling MER fase 1 en IEA”. Deze reactie is opgesteld door specialisten binnen de Provincie Drenthe. Dit document is een bijlage bij het advies van Gedeputeerde Staten van Drenthe over de aanvullende m.e.r. aan de staatssecretaris voor Economische Zaken en Klimaat (mijnbouw).

Meer informatie over (de voorgeschiedenis van) het project is te vinden op de volgende website:

[Gaswinning VDW \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/nl/gaswinning-VDW)

Adviezen Provincie Drenthe

	Thema		Opmerking
	Ruimte / landschap		<p>Voorkeur voor locatie 7.4 en dan koppelen aan het grote agrarische erf. Je blijft dan ook buiten de pingolocaties.</p> <p>Locatie 6. De hoofdvorm van de winningslocatie in de lengterichting van de heideontginning leggen. Dus 90 graden draaien.</p> <p>locaties voorzien van een beplantingssingels met boomvormers. Zodat het een bosje gaat lijken. Singels minimaal 10 m breed. (Zie staalkaart prov.)</p> <p>Zie ook pdf met verbeeldingen</p>
	Wet natuurbescherming - stikstofuitstoot		Ze gaan in het MER-onderzoek nog uit van het niet hoeven meenemen van de bouwfase. Dit is ondertussen niet meer zo. De stikstofuitstoot van de aanlegfase moet nu ook meegenomen worden.
	Duisternis	Regionaal en gemeentelijk beleid (pagina 13-15)	Het plangebied valt deels in een Natura 2000-gebied (Drents-Friese Wold en Leggelderveld). In de provinciale omgevingsvisie heeft de provincie aangegeven om voor de Natura 2000-gebieden en in de Nationale Parken Dwingelderveld, Drents-Friese Wold en Drentsche Aa in te willen zetten op het behouden van de duisternis. In de MER fase 1 en de aanvulling MER is het thema duisternis verder niet bij regionaal beleid benoemd en op welke wijze hier in het project (tijdens aanlegfase, productiefase en verwijderingsfase) aandacht aan wordt gegeven. Het advies is om dit aan te vullen in de huidige aanvulling MER.
	Stiltegebieden		Hier is in de MER fase 1 naar gekeken. Echter het stiltegebied is dermate ver weg gelegen, dat deze niet wordt beïnvloed door het planvoornemen.
	Geluid		Het aspect geluid is in voldoende mate meegenomen in de MER fase 1 en aanvulling MER.

	Archeologie	H 2.4 en Deelrapport LCA (bijlage A7)	In onze eerdere reactie hebben we meegegeven dat buiten de feitelijke graafwerkzaamheden ook andere versturende effecten een negatieve invloed kunnen hebben (onder andere bodemdaling, trillingen, verdichten van de bodem) op de aanwezige archeologische waarden en verwachtingen. Dat zien wij nog onvoldoende terug in de beoordelingen van de varianten. Verder dient zoals ook al aangegeven in H 5 in bijlage A7 allereerst een bureauonderzoek uitgevoerd te worden om de archeologische waarden en verwachtingen voldoende gedetailleerd in beeld te krijgen. In dit onderzoek dienen de verwachte effecten zoals hierboven benoemd ook behandeld te worden, om tot een helder beeld te komen van het uit te voeren archeologisch (veld) onderzoek. Het bureauonderzoek kan mogelijk gecombineerd worden met een onderzoek naar aardkundige waarden en cultuurhistorie (AAC onderzoek).
	NNN, aanvullend rapport.	Paragraaf 6.3.3. + 6.3.6. + 7.5:	Locatie 7 ligt in de NNN. In elk geval negatief effect door ruimtelijk verlies oppervlakte NNN + kwaliteitsverlies door negatieve invloed op enkele zeldzamere soorten. In paragraaf 7.5 blijft dit negatieve effect overeind na mitigerende maatregelen.
	NNN, deelrapport 4A en aanvullende rapportage.		- WKW's: in rapport enkel beoordeling op basis van SNL-beheertype en daaraan kwalificerende flora- en faunasoorten. Begrip WKW's is echter breder. Ook de potentiële natuurwaarden en daarvoor vereiste bodem- en watercondities moeten daarin worden meegenomen. - Wat zijn de effecten van maaiveld verlaging en aanleg sloot voor waterbeheer voor de aangrenzende poelen bij locatie 7 en het SNL-type zuur ven?
	MER - Algemeen	Figuur 1-2	Voor de duidelijkheid wordt voorgesteld hier ook de originele variant (7) op te nemen
	MER - Algemeen	H1	Ten behoeve van de aanleg wordt de locatie deels afgegraven. De diepte van de ontgraving is nog onbekend. Kan een bandbreedte gegeven worden? Gaat het om enkele meters bijvoorbeeld?

	MER - Algemeen	H1	Ten behoeve van de boring wordt tijdelijk (gedurende ongeveer twee maanden per boring) een mobiele boorinstallatie op de mijnbouwlocatie geplaatst. Hoeveel boringen worden hier uitgevoerd?
	MER - Algemeen	2.1 Natuur	Uit de tekst wordt niet duidelijk of er naar de aanleg- en gebruiksfase voor de gaswinlocatie is gekeken. Is er ook onderscheid per locatie gemaakt in de aanrijroute voor bouwmaterieel? Dat kan mogelijk per locatie verschillen.
	MER - Algemeen	2.1 Natuur	De effecten zijn negatiever voor locatie 7 dan voor de locaties 7-1, 7-2, 7-3 en 7-4. – Waarom zijn de effecten negatiever? Kan dit worden toegelicht?
	MER - Algemeen	2.1 Natuur	In de paragraaf mis ik nog wat de verstoringseffecten zijn? Is de geluidsverstoring en lichtverstoring door het affakkelen ook meegenomen?
	MER - Algemeen	2.1 Natuur	Er zijn effecten op soorten en er is sprake van stikstofdepositie, moet er dan niet in het kader van de Wet natuurbescherming een Passende beoordeling worden uitgevoerd? Deze passende beoordeling moet als onderdeel worden opgenomen in de MER.
	MER - Algemeen	2.1 Natuur	Wordt hier niet te makkelijk omgaan met de stikstofdepositie beoordeling?. Uit tabel 2 blijkt dat deze positief zou uitkomen. De vraag is of – bij intern of extern salderen dit niet op neutraal uit moeten komen. Het is immers niet zo dat de hoeveelheid stikstof minder wordt of wordt afgevangen. Ook wordt dit positieve/neutrale effect niet aangetoond of aangegeven met maatregelen die zeker genomen gaan worden (in een Aerius-berekening).
	MER - Algemeen	2.3 Water	De manier waarop gecompenseerd wordt voor het verharde oppervlak mist. Kan dit per situatie verschillen? Omdat op sommige locaties bijvoorbeeld minder ruimte is voor de (waterbergings)compensatie? Ook omdat de plangebieden van de varianten niet even groot zijn.

	MER - Algemeen	2.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	In deze paragraaf mist een toelichting en beoordeling op de Aardkundige waarden
		3.1 omgeving	Een aantal kaarten om de situatie te onderbouwen, bijvoorbeeld moeilijke kruisingen, zouden het verhaal wel ondersteunen.
		4.2 Conclusies aanvulling MER fase 1	Deze effectbeoordeling wijkt deels af van het MER fase 1 omdat een andere grenswaarde is gebruikt voor de bepaling van een significant negatief effect. In het MER fase 1 was de grenswaarde > 1 mol/N/ha/jr, in de aanvulling op het MER fase 1 is de grenswaarde gelijk of meer dan 0,01 mol/N/ha/jr. – De vraag is dan ook waarom er een andere grenswaarde is gebruikt?